

Temat: Świat u progu I wojny światowej. Lekcja 33,34

GENEZA I WOJNY ŚWIATOWE

1. Rozwój gospodarczy a spory kolonialne

zaostrenie sporów konkurencyjnych –walka o surowce i rynki zbytu
wprowadzenie wysokich ceł na towary importowane = eksport własnych towarów tylko do kolonii

2. Spór o dominację na Bliskim Wschodzie

a) kryzys Imperium Otomańskiego państwo utraciło swoje tereny na Bałkanach o wpływy w Imperium rywalizowała Rosja (cieśniny czarnomorskie), W. Brytania (ropa w Iraku), a później Niemcy

c) zmiana polityki zagr. Wilhelma II w sprawie Bliskiego Wschodu– wzrost zainteresowania Niemiec

♣ cesarz odbył podróż na Bliski Wschód

♣ cesarz ogłosił wzięcie pod protekcję 300 mln muzułmanów

♣ Niemcy nawiązały ścisłe kontakty gosp. z Turcją

♣ Niemcy zajęły się uzbrajaniem i szkoleniem armii tureckiej

♣ Niemcy rozpoczęły budowę linii kolejowej Berlin –Stambuł –Bagdad

3. Spory Niemiec z Francją i W. Brytanią

♣ Francja chciała odzyskać Alzację i Lotaryngię, które utraciła po wojnie francusko pruskiej. Chciała również zwiększyć swoje wpływy w Afryce.

♣ Wilhelm II zainicjował Weltpolitik (polityka światowa), której celem było przekształcenie Niemiec w mocarstwo światowe, co zagrażało interesom brytyjskim. Po fiasku próby porozumienia W. Brytania musiała zrezygnować ze splendid isolation i zaczęła szukać sojuszników

4. Przymierza polityczno –militarne– Upadł stary system sojuszy ze względu na konflikty między państwami. Mocarstwa szukały nowych sojuszników, których interesy nie kolidowałyby z ich własnymi albo miały wspólnych wrogów.

a) Trójprzymierze– Niemcy, Włochy, Austro –Węgry. Niemcy i Włochy chciały zmienić istniejący podział świata. Najpóźniej przystąpiły do walki o kolonie i chciały odebrać je Francji i Wielkiej Brytanii. Austro –Węgry dążyły do ekspansji na południe Płw.

Bałkańskiego co było sprzeczne z interesem Rosji i Wielkiej Brytanii. 1879 –sojusz Niemiec i Austro –Węgier 1882 –sojusz Niemiec i Włoch

b) Trójporozumienie– Francja, Rosja, Wielka Brytania. Blok ten powstał na podstawie trzech układów: 1893/1894–układ francusko –rosyjski (skierowany przeciwko Niemcom i Austr-Węgrom). Francja udzieliła Rosji pożyczki; wyszła z izolacji, w którą wepchnęły ją Niemcy po wojnie francusko –pruskiej. 1904 –układ brytyjsko –francuski–entente cordiale= serdeczne porozumienie. Podział stref wpływów w Afryce -Maroko stało się strefą wpływów Francji, a Egipt Wielkiej Brytanii 1907–układ rosyjsko –brytyjski –rozwiązano sprzeczności w Azji. Po wycofaniu się Wielkiej Brytanii Tybet stał się neutralny. Wielka Brytania uzyskała protektorat nad Afganistanem, a Persję podzielono na trzy strefy: ang., ros. i neutralną.

c) Francja i W. Brytania zawarły tajne porozumienie z Włochami–Włosi zrezygnowali z opanowania Tunezji uzyskując wolną rękę w Libii. Skutek –w 1911r. Włochy zaatakowały Imperium Osmańskie i zajęły Trypolitanię i Cyrenajkę, Rodos i Wyspy Dodekanezu. Na mocy pokoju Imperium Osmańskie zrzekło się w/w terenów

4. Konflikt o Maroko

I kryzys marokański 1905–1906–był związany z wizytą cesarza Wilhelma II w Tangerze (port marokański). W przemówieniu cesarz zagwarantował sułtanowi Maroka niepodległość. Niemcy zażądały zwołania konferencji międzynarodowej, potwierdzającej niezawisłość sułtanatu. Godziło to w interesy Francji. Zwołano konferencje do Algeciras (1906), na której państwa poparły roszczenia francuskie (z wyjątkiem Austro–Węgier).

II kryzys marokański 1911–1912–był związany z niemiecką demonstracją siły. Niemiecka kanonierka „Panther” wpłynęła do marokańskiego portu w Agadirze. Ostatecznie podpisano niemiecko–francuską umowę, na mocy której Niemcy uznały interesy franc. w Maroku, a w zamian Francja udostępniła Niemcom część franc. Konga.

w 1912 r. Maroko zostało podzielone na dwa protektoraty –franc.i hiszp.Tanger wydzielono jako strefę międzynarodową.

5.Kocioł Bałkański

rejon niestabilny -wielonarodowy i wieloreligijny, liczne małe państwka dążyły do poszerzenia swojego terytorium kosztem sąsiadów

obszar rywalizacji Austro-Węgier (anektowała Bośnię i Hercegowinę w 1908) i Rosji (ekspansja pod hasłami pansłowiańskimi; Rosja popierała zjednoczenie Słowian na Bałkanach pod przywództwem prawosławnej Serbii)

1912–1913 I wojna bałkańskamiędzy Ligą Bałkańską (sojusze Grecji, Serbii, Czarnogóry i Bułgarii), a Imperium Osmańskim. Na jej skutek Turcja utraciła swoje europejskie terytorium. Wojnę zakończył pokój londyński, na mocy którego Imperium Osmańskie utraciło Kretę i większość Bałkanów.

1913 –II wojna bałkańska–wystąpienie Bułgarii przeciwko Grecji i Serbii przerodziło się w wojnę koalicji państw bałkańskich (Rumunia, Czarnogóra, Imperium Osmańskie, Grecja, Serbia) z Bułgarią. Na mocy pokoju w Bukareszcie Rumunia uzyskała południową Dobrudżę, Serbia –północną Macedonię, Grecja –południową Macedonię i część Tracji, a Albania odzyskała niepodległość.

Austro -Węgry by nie dopuścić do wzmocnienia Serbii utworzyły niezawisłą Albanie

5. Zabójstwo w Sarajewie i początek I wojny światowej 28 czerwca 1914 r.w Sarajewie (Bośnia i Hercegowina) został zaatakowany następca tronu Austro –Węgier Franciszek Ferdynand z małżonką.Zamachu dokonał Gawriło Princip z organizacji „Czarna Ręka” wspieranej przez wywiad serbski. 23 lipca 1914 r. Austro –Węgry wysłały ultimatum do Serbii

6. Wybuch I wojny światowej 28 lipca 1914 r. –Austro –Węgry wypowiedziały wojnę Serbii=> ogłoszenie mobilizacji armii rosyjskiej => 1 sierpnia 1914 r. Niemcy wypowiedziały wojnę Rosji => 3 sierpnia Niemcy wypowiedziały wojnę Francji (sojusznik Rosji) => wkroczenie wojsk niemieckich do Belgii, skąd miano zaatakować Francję => W.Brytania

zażądała wycofania wojsk z Belgii (była gwarantem niepodległości Belgii) => 4 sierpnia 1914 r. W. Brytania wraz z dominiami wypowiedziała wojnę Niemcom

W realizacji tematyki pomocna będzie analiza materiału audiowizualnego:

I wojna światowa - https://www.youtube.com/watch?v=kIYvN_b9Viw

Zadanie domowe

Wymień przyczyny wybuchu I wojny światowej

Temat: Na frontach Wielkiej Wojny. Lekcja 35,36

1. Wybuch wojny

a. zamach w **Sarajewie** na austriackiego następcę tronu arcyksięcia **Franciszka Ferdynanda Habsburga** – **18 VI 1914 r.**, przeprowadzony przez serbskich nacjonalistów

b. wystosowanie przez Austro-Węgry wobec Serbii **ultimatum** – żądań pod groźbą zastosowania środków przymusu w razie ich niespełnienia

c. odrzucenie przez Serbię części żądań przyczyną wypowiedzenia jej wojny przez Austro-Węgry – **28 VII 1914 r.**

d. Zobowiązania sojusznicze w ramach dwóch bloków militarnych spowodowały, że w ciągu kilku dni wojna rozprzestrzeniła się na całą Europę, a następnie przekształciła się w wojnę światową

2. Działania zbrojne w pierwszym okresie wojny

a. ofensywa niemiecka na froncie zachodnim

– atak niemiecki na Francję przez **neutralną** Belgię – **4 VIII 1914 r.** – atak przeprowadzono według tzw. **planu** Alfreda von **Schlieffena**

– bardzo szybkie postępy wojsk niemieckich – **wojna błyskawiczna**

– włączenie się do wojny Anglii – przybycie do Francji **Brytyjskiego Korpusu Ekspedycyjnego**

– pierwsza bitwa nad **Marną** – **6-9 IX 1914 r.** – powstrzymanie wojsk niemieckich przez Francuzów pod dowództwem **Ferdynanda Focha** (czyt.: fosza)

b. Początek działań na froncie wschodnim

– atak wojsk rosyjskich na Prusy Wschodnie

- klęska armii rosyjskiej pod **Tannenbergiem** (26-30 VIII 1914 r.)
- na froncie wschodnim wojna miała **charakter manewrowy** – linia frontu ulegała ciągłym zmianom
- klęska armii rosyjskiej w bitwie państwie z wojskami państw centralnych pod **Gorlicami – V 1916 r.**

3. rozprzestrzenianie się konfliktu

- przystąpienie **Turcji** do wojny po stronie **państw centralnych (trójprzymierza)**
- po stronie **państw centralnych** walczyła również **Bulgaria**
- **Włochy**, mimo że przed wojną należały do trójprzymierza, do wojny przystąpiły po stronie **ententy** (trójporozumienia)
- do wojny po stronie **ententy** przystąpiła również **Rumunia**

4. Wojna pozycyjna na froncie zachodnim

- a. po bitwie pod Marną na zachodzie linia frontu ustabilizowała się – rozpoczęła się wojna pozycyjna – walczące armie zbudowały niemożliwy do sforsowania system umocnień (wojna okopowa)
- b. podczas bitwy pod **Ypers** (Niemcy użyli gazów bojowych – IV 1915 r.)
- c. **ofensywa** niemiecka pod **Verdun** – II-XII 1916 r.
 - celem Niemców było wyniszczenie armii francuskiej
 - obie strony poniosły ogromne straty: Niemcy stracili 360 tys., a Francuzi 340 tys. żołnierzy
- d. podczas bitwy nad **Sommą** (VII-XI 1916 r.) – Anglicy po raz pierwszy użyli **czołgów**
- e. największą bitwą morską Wielkiej Wojny była bitwa nierozstrzygnięta **bitwa jutlandzka** – V 1916 r.

5. Charakter działań zbrojnych w pierwszej wojnie światowej

- a. wojna pozycyjna na froncie zachodnim

- budowa systemu okopów

b. wojna manewrowa na froncie zachodnim

- wykonywanie manewru przez walczące wojska – oskrzydlenia, okrążanie

c. zastosowanie nowych wynalazków

- karabin maszynowy

- nowoczesna artyleria

- czołgi

- samoloty i sterowce

- gazy bojowe

- okręty podwodne

W realizacji tematu pomocna będzie analiza materiału audiowizualnego:

Discovery Historia – I wojna światowa

<https://www.youtube.com/watch?v=ulqIU8GBu-Q>

Zadanie domowe

Opisz przebieg ofensywy niemieckiej na zachodnie w czasie I wojny światowej.